

Olsztyn, 24 października 2019 r.

PS-VI.431.2.24.2019.KS

Pani
Iwona Wasilewska
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gołdapi

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.826.2019 z dnia 5 września 2019 r. /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Katarzyna Henryka Stefanowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista,
przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gołdapi, ul. Jaćwieska 9, 19-500 Gołdap. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 18 września 2019 r. i zakończono w dniu 20 września 2019 r. Przedmiot kontroli stanowiły formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r. poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. OPS/ Ośrodek/ kontrolowana jednostka - co oznacza: Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi, ul. Jaćwieska 9;
2. Dyrektor/ Dyrektor OPS/ Dyrektor Ośrodka - co oznacza: Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi, panią Iwonę Wasilewską;
3. Z-ca Dyrektora - co oznacza: z-cę Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi, panią [REDAKTOWANE]
4. Regulamin - co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi*;
5. Program - co oznacza: 3-letni gminny program wspierania rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
6. Gmina - co oznacza: Gminę Gołdap;
7. asystent - co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Ośrodku;
8. plan pracy - co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

9. ocena - co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Iwony Wasilewskiej - Dyrektora Ośrodka oraz ██████████ z-cy Dyrektora, posiadającej stosowne upoważnienie do udzielania wszelkich informacji i odpowiedzi w zakresie kontroli /akta kontroli str. 2/. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz asystentów rodziny, zatrudnionych w dacie kontroli w Ośrodku.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

USTALENIA Z KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi jest jednostką organizacyjną Gminy Gołdap, która w okresie objętym kontrolą działała na podstawie:

- *Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi*, przyjętego Uchwałą Nr XXVII/180/2016 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 30 sierpnia 2016 r. /akta kontroli str. 3-6/,
- *Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 3/III/2016 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi z dnia 25 lutego 2016 r., zmienionego Zarządzeniami Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi: Nr 6/III/2017 z dnia 24 marca 2017 r. i Nr 2/V/2019 z dnia 10 maja 2019 r. /akta kontroli str. 7-40/.

Z treści Statutu wynika, że Ośrodek realizuje zadania Gminy, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Analiza Regulaminu wykazała, że w podstawie prawnej działania Ośrodka wyodrębniono m.in. ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, natomiast w strukturze organizacyjnej kontrolowanej jednostki - Dział Asystentury Rodziny. W Regulaminie określono tylko niektóre zadania asystenta, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podczas trwania czynności kontrolnych Dyrektor kontrolowanej jednostki Zarządzeniem nr 1/IX/2019 z dnia 18 września 2019 r. uzupełniła braki w powyższym zakresie /akta kontroli str. 41-42/.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny

Zgodne z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Przepis obligujący Gminę do opracowania i realizacji ww. Programu obowiązuje od 1 stycznia 2012 r. W związku z powyższym Gmina Gołdap powinna być w trakcie realizacji trzeciego z kolei Programu na lata 2018-2020. Tymczasem kontrolującym przedłożono przyjęty Uchwałą Nr XXIII/142/2012 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 25 czerwca 2012 r. „System profilaktyki i opieki nad dzieckiem

i rodziną w gminie Gołdap. Program wspierania rodziny” /akta kontroli str. 43-84/, z treści którego wynika, iż „Realizacja programu odbywać się będzie w ciągu najbliższych lat (...)”.

Dyrektor Ośrodka w pisemnych wyjaśnieniach /akta kontroli str. 85-86/ poinformowała, że „W związku z tym, iż program nie ma określonych ram czasowych jest realizowany od 2012 r. do chwili obecnej”. Ponadto wskazała, że przyczyną nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów w tym zakresie.

Jak wynika z wyżej przytoczonego przepisu, Program winien być opracowany na okres 3 lat, a po jego upływie poddany ewaluacji, umożliwiającej zweryfikowanie koniecznych zmian w kolejnym Programie. Nadmienić należy również, iż Program powinien być także dostosowany do aktualnej sytuacji i potrzeb występujących w Gminie.

W opinii kontrolujących realizacja Programu, opracowanego niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, może skutkować niewłaściwym, w stosunku do aktualnych potrzeb, doбором metod i form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą zadania z zakresu wspierania rodziny wykonywało 4 asystentów rodziny, w ramach 2 etatów (2 osoby zatrudnione były na podstawie umowy o pracę na zastępstwo), w systemie zadaniowego czasu pracy /akta kontroli str. 87-97/.

W wyniku analizy akt osobowych asystentów stwierdzono, że 2 osoby posiadały wymagane kwalifikacje zawodowe, określone w art. 12 ust. 1 ustawy, tj. wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika. Natomiast 2 pozostałych asystentów, z których 1 aktualnie zatrudniony jest w Ośrodku, posiadało wykształcenie wyższe na 2 kierunkach, t.j.: administracja i polityka społeczna oraz co najmniej roczny staż pracy z dziećmi i rodziną /akta kontroli str. 89-97/. Poza tym 1 z nich ukończył studia podyplomowe w zakresie Diagnostyki i Terapii Pedagogicznej /akta kontroli str. 91-92/. Mając na uwadze powyższe, stwierdzić należy, iż osoby te nie spełniały wymagań kwalifikacyjnych, określonych w powyższym akcie prawnym, zgodnie bowiem ze stanem faktycznym nie odbyły szkolenia, o którym mowa w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny. Nadmienić należy, że program studiów podyplomowych, ukończonych przez 1 asystenta, nie obejmował zakresu programowego powyższego szkolenia.

Przyczyną powstałej nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów prawa, co skutkowało realizowaniem zadań przewidzianych dla asystenta rodziny przez osoby nieposiadające odpowiednich kwalifikacji.

W tezkach akt osobowych znajdowały się oświadczenia asystentów, potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy, to jest o:

- niepozbawieniu / nieograniczeniu władzy rodzicielskiej,
- braku obowiązku alimentacyjnego,
- nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Asystenci zatrudnieni w Ośrodku w dacie kontroli, w myśl art. 12 ust. 2 ustawy, systematycznie podnosili swoje kwalifikacje poprzez samokształcenie, wymianę doświadczeń z innymi asystentami oraz udział w szkoleniu (w jednym przypadku) oraz w superwizji (w drugim przypadku), na które zostali skierowani przez Ośrodek. Natomiast dwóch pozostałych asystentów, z uwagi na zbyt krótki okres zatrudnienia w OPS, nie uczestniczyło w żadnym szkoleniu.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że w myśl art. 176 pkt 2 ustawy, kontrolowana jednostka tworzyła możliwości podnoszenia przez asystentów rodziny kwalifikacji.

Stwierdzono jednocześnie, iż praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy Gołdap, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto, stosownie do art. 17 ust. 4 wyżej wskazanego aktu prawnego, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę /**akta kontroli str. 87-89 i 95/**.

3. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

Z przedłożonego wykazu, stanowiącego **akta kontroli str. 98-100** wynika, iż w okresie podlegającym kontroli, asystenci rodziny objęli wsparciem łącznie 42 rodziny. Stwierdzono, iż limit rodzin przypadający na jednego asystenta, określony w art. 15 ust. 4 ustawy, nie został przekroczony.

Ponadto ustalono, że żadna z rodzin nie była objęta wsparciem asystenta na mocy Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 473), bowiem w okresie podlegającym kontroli do Ośrodka nie wpłynął wniosek o koordynację poradnictwa, o którym mowa w wyżej cytowanym akcie prawnym. Jedną rodzinę objęto wsparciem asystenta rodziny na mocy postanowienia sądu.

Szczegółowej analizie poddano teczki 15 rodzin, w tym 1 teczkę rodziny, która została zobowiązana do współpracy przez sąd oraz 10 teczek rodzin, z którymi zakończono współpracę.

Ustalono, że po pozyskaniu przez Ośrodek informacji o trudnościach w wypełnianiu przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy i następnie w wywiadzie dokonywał analizy jej sytuacji. Jeśli z tejże analizy wynikała konieczność objęcia rodziny wsparciem asystenta, pracownik socjalny również w wywiadzie wnioskował do z-cy Dyrektora o jego przydzielenie, który dokonując stosownego wpisu w arkuszu wywiadu przydzielał rodzinie asystenta. Mając na uwadze powyższe (w tym również uprawnienia z-cy Dyrektora wynikające z zakresu obowiązków /**akta kontroli str. 101-102/**) stwierdzić należy, iż przydzielanie asystenta w kontrolowanej jednostce odbywało się zgodnie z regulacjami, określonymi w art. 11 ustawy.

Ustalono, iż w OPS nie obowiązywały wewnętrzne zarządzenia regulujące realizację zadań przez asystentów rodziny, w tym sposobu dokumentowania przez nich pracy z rodziną.

Z przedłożonego kontrolującym wykazu, stanowiącego **akta kontroli str. 103**, oraz analizy dokumentacji wynika, że dokumentacja asystentów dotycząca pracy z rodziną obejmowała:

- *Zgodę na wspieranie rodziny przez asystenta rodziny;*

- Kartę informacyjną dotyczącą rodziny;
- Arkusz diagnostyczny sytuacji rodziny;
- Plan pracy z rodziną;
- Ocenę okresową sytuacji rodziny;
- Wniosek do dyrektora o zakończenie współpracy z rodziną;
- Ocenę kończącą współpracę z rodziną;
- Dziennik Pracy Asystenta Rodziny;
- adnotacje urzędowe.

Ustalono, iż w myśl art. 8 ust. 3 ustawy, praca asystenta z rodziną prowadzona była po uzyskaniu jej pisemnej zgody na współpracę. Po nawiązaniu współpracy z rodziną asystent sporządzał dokument pn. *Karta informacyjna dotycząca rodziny*, który zawierał m.in. dane personalne członków rodzin i dane dotyczące specjalistów Ośrodka współpracujących z rodziną, oraz opracowywał szczegółową diagnozę rodziny.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy do zadań asystenta należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Rodziny, których teżki poddano analizie (poza jednym przypadkiem) miały opracowany plan pracy /**akta kontroli str. 104-139/**. Plany pracy podlegały aktualizacji, w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin. Jak wynika z informacji Dyrektora /**akta kontroli str. 140-141/** w Ośrodku organizowane są spotkania (ok. 3 razy w miesiącu), w których biorą udział: asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psycholog i z-ca Dyrektora. Wówczas omawiane są m.in. trudne sytuacje rodzin oraz podejmowane ustalenia dotyczące modyfikacji planów pracy. Dyrektor OPS wskazała ponadto, iż w sytuacji, gdy plan pracy wymaga wprowadzenia zmian, zostaje on zaktualizowany wspólnie z członkami rodzin. Tymczasem sześć planów pracy nie zawierało podpisów członków rodzin /**akta kontroli str. 126-129, 132-139/**, co może budzić wątpliwość, czy faktycznie, zgodnie z przepisami ustawy, rodziny brały udział w ich opracowaniu.

Przyczyną powstania nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja przepisów ustawy przez asystentów, co może prowadzić do podejmowania działań nieadekwatnych do aktualnej sytuacji i potrzeb rodziny.

Przepisy art. 15 ust. 3 wyżej cytowanego aktu prawnego stanowią, że plan pracy z rodziną obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Poddane analizie plany pracy zawierały: cele współpracy (główne i szczegółowe), działania służące poprawie sytuacji rodzin, termin wykonania oraz osoby odpowiedzialne za wykonanie działań. Stwierdzono, że nie określono w nich przewidywanych efektów zaplanowanych działań /**akta kontroli str. 104-139/**. Brak powyższych elementów może mieć znaczący wpływ na skuteczność podejmowanych działań w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, w jakiej znalazła się rodzina oraz uniemożliwić dokonanie ewaluacji planu pracy. Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa przez asystentów.

Ponadto stwierdzono, że wskazane terminy realizacji działań były nieprecyzyjnie określone, tj. zawierały wpis „*na bieżąco*”. Podkreślić należy, iż wskazanie konkretnych terminów służy m.in. zaktywizowaniu członków rodziny oraz asystenta do podejmowania działań zmierzających do przezwyciężenia występujących trudności.

Zespół inspektorów stwierdził, iż w przypadku jednej rodziny nie opracowano planu pracy. Z ustnych wyjaśnień Dyrektora i z-cy Dyrektora, plan pracy dla tej rodziny nie został opracowany z uwagi na zbyt krótki okres współpracy z nią (ok. 1,5 miesiąca). Wskazać należy, że rodzinę objęto wsparciem asystenta (za jej pisemną zgodą) w związku z podejrzeniem stosowania przemocy jednego z rodziców wobec dziecka (w rodzinie została wszczęta procedura Niebieskiej Karty) oraz problemu z uzależnieniem od alkoholu /akta kontroli str. 142-144/. Z zapisów w *Dzienniku Pracy Asystenta Rodziny* /akta kontroli str. 145-147/ wynika, iż podczas trwającej współpracy, asystent podczas 6 wizyt, 4 razy zastał członków rodziny w domu. Dzieci z tej rodziny, w czasie trwającej współpracy, przez pewien czas przebywały na wyjeździe wakacyjnym i asystent tylko raz miał kontakt z dzieckiem, wobec którego zachodziło podejrzenie stosowania przemocy (obserwował je na podwórku w trakcie zabawy). Asystent na podstawie swoich obserwacji oraz rozmów z dorosłymi członkami rodziny wykluczył, aby rodzina borykała się z jakimikolwiek problemami i współpraca z nią została zakończona /akta kontroli str. 148-149/. W ocenie kontrolujących, tak krótki okres współpracy, w którym asystent nie miał możliwości zaobserwowania relacji panujących w rodzinie oraz przeprowadzenia rozmów z dziećmi, mógł uniemożliwić zdiagnozowanie faktycznych problemów w rodzinie i udzielenie pomocy, adekwatnej do jej aktualnych potrzeb. Powyższą kwestię szczegółowo omówiono z osobami kierującymi Ośrodkiem.

Zgodnie z regulacjami art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent winien dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywać ją podmiotowi o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, tj. kierownikowi ośrodka pomocy społecznej. Analiza dokumentacji dotyczącej oceny wykazała, iż w kontrolowanej jednostce była ona dokonywana zgodnie z wyżej przytoczonymi przepisami prawa, tj. nie rzadziej niż co pół roku i przekazywana z-cy Dyrektora, który był osobą uprawnioną do powyższej czynności (zgodnie z zapisami ujętymi w zakresie czynności).

Ustalono, że w przypadku zasadności zakończenia pracy z rodziną asystent sporządzał „*Ocenę kończącą współpracę z rodziną*”, w której wskazywał m.in. przyczynę zakończenia współpracy oraz składał do z-cy Dyrektora wnioski o wyrażenie zgody na zakończenie współpracy /akta kontroli str. 150-151. Powyższe dokumenty nie zawierały daty sporządzenia, wobec czego Dyrektorowi Ośrodka udzielono bieżącego instruktażu w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 31 rodzinami. Z informacji Dyrektora kontrolowanej jednostki /akta kontroli str. 152-153/ wynika, iż po zakończeniu współpracy z rodziną asystent prowadził monitoring jej funkcjonowania przez okres ok. 6 miesięcy, poprzez wizyty w środowisku rodzinnym i kontakt telefoniczny, dokumentując te czynności w notatkach służbowych. Analiza przedłożonych teczek rodzin wykazała, iż w przypadku trzech rodzin brak było dokumentacji potwierdzającej monitorowanie ich sytuacji po zakończeniu z nimi współpracy. Dyrektor Ośrodka w pisemnych wyjaśnieniach /akta kontroli str. 154-155/ wskazała, iż asystent monitorował sytuację ww. rodzin, jednakże z powodu błędnych informacji zdobytych na szkoleniach dla asystentów rodziny, nie dokumentował realizacji tego zadania. Brak dokumentacji potwierdzającej monitorowanie funkcjonowania rodziny, po zakończeniu z nią pracy, może budzić wątpliwości, czy zadanie to faktycznie było realizowane. Wskazana nieprawidłowość może skutkować brakiem kompleksowej wiedzy o funkcjonowaniu rodziny, z którą praca została już zakończona.

W trakcie czynności kontrolnych asystent podjął działania mające na celu zweryfikowanie aktualnej sytuacji rodzin, o których mowa powyżej, co udokumentował w notatkach służbowych /akta kontroli str. 156-158/.

Z analizy badanej dokumentacji oraz przedłożonych informacji /akta kontroli str. 159-160/ wynika, że praca asystentów z rodzinami polegała m.in. na:

- wdrażaniu do prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz gospodarowania budżetem domowym,
- motywowaniu do podjęcia i kontynuowania leczenia odwykowego,
- motywowaniu do podjęcia i utrzymania pracy zawodowej,
- pomocy w sporządzaniu pism i załatwianiu spraw urzędowych,
- pomocy w umawianiu wizyt lekarskich,
- poradnictwie w zakresie prawidłowego komunikowania się,
- treningach w zakresie dbania o zdrowie i higienę osobistą,
- edukowaniu członków rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- motywowaniu do udziału w życiu społeczności lokalnej,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielaniu członkom rodzin wsparcia emocjonalnego w trudnych sytuacjach,
- motywowaniu do skorzystania z pomocy specjalistów,
- współpracy ze szkołami,
- wdrażaniu rodziców do właściwego organizowania dzieciom czasu wolnego,
- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi.

Ustalono, iż asystenci rodziny, w badanym okresie, w myśl art. 15 ust. 1 pkt 17 ustawy, sporządzali na wniosek sądu opinie o rodzinie i jej członkach (w 2018 r. w przypadku 2 rodzin i w 2019 r. również w przypadku 2 rodzin) /akta kontroli str. 161/.

Z analizy badanej dokumentacji oraz informacji Dyrektora /akta kontroli str. 161-162/ wynika, iż asystenci, w ramach swoich obowiązków, współpracowali z podmiotami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym m.in.: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi, Zespołem Interdyscyplinarnym, Sądem Rejonowym w Olecku, Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Olecku, Urzędem Miasta w Gołdapi, Komendą Powiatową Policji w Gołdapi, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Gołdapi, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, prawnikiem oraz psychologiem.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

Na podstawie przedłożonych informacji /akta kontroli str. 163-164/ ustalono, iż w okresie podlegającym kontroli, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewniano wsparcie w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w Ośrodku, które świadczone były przez psychologa w każdy poniedziałek, w godz. 9.00-17.00, a w pozostałych dniach tygodnia w godz. 7.15-15.15. Z konsultacji i porad

psychologicznych na terenie OPS w 2018 r. skorzystało 33 osoby, a w roku 2019 (do dnia kontroli) 28 osób.

Poza tym, w okresie kontrolnym, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne świadczone były przez:

- pedagogów i psychologów w szkołach i przedszkolu na terenie Gminy,
- pedagoga, psychologa i logopedę w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gołdapi
- psychiatrę w Poradni Zdrowia Psychicznego,
- psychologa i prawnika w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Olecku.

Rodziny zmagające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, miały możliwość również korzystania m.in. z porad psychologa, w ramach realizowanych przez Ośrodek projektów pt. „Fachowość i taktyka szansą na zatrudnienie” i „Garncarska wioska” /akta kontroli str. 167-168/.

▪ **Terapia i mediacje**

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Ośrodek nie udzielał wsparcia w formie terapii i mediacji we własnym zakresie. Rodziny z terenu Gminy korzystały z terapii prowadzonej przez terapeutę uzależnień w Poradni Zdrowia Psychicznego w Gołdapi. Z tej formy pomocy w 2018 r. skorzystało 11 osób, natomiast w 2019 r. (do dnia kontroli) 7 osób /akta kontroli str. 164/.

▪ **Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne**

Z informacji przedłożonej przez Dyrektora wynika, że w okresie podlegającym kontroli, OPS w Gołdapi nie świadczył usług dla rodzin, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych. W pisemnych wyjaśnieniach, stanowiących akta kontroli str. 169-170, Dyrektor wskazała, iż „(...) nie było zapotrzebowania na taką formę wsparcia (...)”.

▪ **Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego**

Ustalono, że w badanym okresie, OPS zapewniał rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pomoc prawną w ramach realizowanych projektów, o których mowa powyżej. Poza tym rodziny potrzebujące pomocy, kierowane były do prawników świadczących usługi w Starostwie Powiatowym w Gołdapi oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi. Z pomocy prawnej w 2018 r. skorzystało 8 osób, natomiast w 2019 r. (do dnia kontroli) 12 osób /akta kontroli str. 164-165/.

▪ **Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”**

W okresie objętym kontrolą OPS prowadził pracę z rodzinami w formie spotkań, mających na celu m.in. wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, w ramach projektu pt. „Poszukiwacze przygód - Mój czas wolny z dzieckiem warsztaty dla rodziców i dzieci” /akta kontroli str. 165, 167-168/. Z tej formy wsparcia skorzystało 20 rodzin z terenu Gminy.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

Na terenie Gminy Gołdap, w okresie podlegającym kontroli, nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /akta kontroli str. 165-166/. Z informacji Dyrektora wynika, że dzieciom organizowano czas wolny w Domu Kultury i Bibliotece Publicznej w Gołdapi oraz w świetlicach wiejskich i szkolnych /akta kontroli str. 171-172/.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających

Zgodnie z informacją Dyrektora /akta kontroli str. 166/ na terenie Gminy, w badanym okresie, nie funkcjonowały rodziny wspierające. Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka /akta kontroli str. 171-173/, brak było chętnych osób do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, a także rodzin, które chciałyby skorzystać z tej formy wsparcia. Jednocześnie wskazała, iż rodziny z terenu Gminy udzielały wsparcia innym rodzinom, przeżywającym problemy opiekuńczo-wychowawcze, w ramach pomocy sąsiedzkiej, jednakże nie godziły się one na sformalizowanie swojej pracy. Ponadto podała, że pracownicy OPS (asystenci rodziny, pracownicy socjalni oraz psycholog), w okresie objętym kontrolą, upowszechniali w środowiskach rodzin tę formę pomocy.

10. Uwagi i wnioski

W toku czynności kontrolnych ustalono, iż rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i potrzebującym pomocy Ośrodek zapewniał dostęp do różnych form wsparcia określonych w ustawie (w tym również w ramach wspomnianych projektów). Rodziny potrzebujące pomocy kierowane były także do innych jednostek świadczących usługi dla rodzin na terenie powiatu Gołdapskiego.

Niemniej jednak, rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny oraz podjęcie działań mających na celu umożliwienie dostępności do wszystkich form wsparcia, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

9. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Opracowywać i realizować 3 - letni gminny program wspierania rodziny zgodnie z przepisami art. 176 pkt 1 ustawy, a jego kopię przesłać organowi nadzoru. **Termin realizacji – 1 miesiąc od otrzymania wystąpienia pokontrolnego.**
2. Na stanowisku asystenta rodziny zatrudniać osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, określone w art. 12 ust. 1 ustawy. **Termin realizacji - niezwłocznie.**
3. Plan pracy z rodziną opracowywać z członkami rodzin, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 1 ustawy, oraz dokumentować ten fakt. **Termin realizacji – na bieżąco.**

4. W planie pracy z rodziną uwzględniać przewidywane efekty działań, mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodzin oraz precyzyjnie określać terminy realizacji zaplanowanych działań, stosownie do art. 15 ust. 3 ustawy. **Termin realizacji - na bieżąco.**
5. Prowadzić monitorowanie funkcjonowania wszystkich rodzin po zakończeniu z nimi pracy, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy oraz dokumentować ten fakt. **Termin realizacji - na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. 2019 poz. 1111 ze zm.).

GLÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Stefanowska

GLÓWNY SPECJALISTA

Agnieszka Brzozowska

z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kastau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej